

BEZOEKADRES

Koningskade 40
2596 AA Den Haag
070 351 97 51
Nederland

POSTADRES

Postbus 93218
2509 AE Den Haag
Nederland

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
T.a.v. de heer drs. R.W. Knops
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

datum
18 februari 2020

ons kenmerk
105372/BT

contactpersoon

[REDACTED]

betreft
Wetsvoorstel versterking decentrale -
burgerparticipatie

uw kenmerk

e-mail

[REDACTED]

doorkiesnummer

[REDACTED]

Geachte heer Knops,

Graag maken wij gebruik van de gelegenheid te reageren op het onderhavige wetsvoorstel. Wij zeggen uw ministerie daarbij graag dank voor het feit dat wij in het voorstadium betrokken zijn geweest bij de opstelling van dit wetsvoorstel. Ook de op 6 februari jl. door uw ministerie georganiseerde expertmeeting was informatief en verhelderend.

Op hoofdlijnen kunnen wij instemmen met tekst en strekking van het wetsvoorstel dat ook voorziet in een wijziging van de Waterschapswet. Dit geldt dan met name voor de verbreding van de huidige inspraakverordening naar een participatieverordening. Wij hebben echter twijfels over de waarde van de in het wetsvoorstel opgenomen Right to Challenge (RtC)-regeling voor de waterschappen. In zoverre achten wij het verstandig dat deze regeling facultatief is. Wij lichten onze twijfels als volgt toe.

Alhoewel alles pleit voor een grotere betrokkenheid van burgers bij het overheidsbeleid, is het werken met een RtC-regeling bepaald geen sinecure. Allereerst merken wij op dat een recente voorstudie van de Universiteit Leiden zoals bekend heeft laten zien dat de concrete toepassing van het RtC nog allerm minst uitgekristalliseerd is en nog tal van vragen oproept, die niet eenvoudig te beantwoorden zijn. Die vragen liggen voor een deel in het Europese recht (staatssteun, aanbesteding) en zijn nog niet zo gemakkelijk te beantwoorden. Als de activiteiten een zekere schaal overstijgen en een economische betekenis krijgen, doen zich bovendien lastige vragen rond concurrentievervalsing voor. Ook uit de recente dissertatie van Hiska Ubels aan de RUG (*Vernieuwende vormen van lokaal bestuur met een hoge mate van burgerzelfsturing*) blijkt zacht gezegd dat aan een RtC verschillende kanten kleven.

In de tweede plaats moet worden geconstateerd dat het gemeentelijke takenpakket, zeker na de decentralisaties, oneindig veel breder is dan van de waterschappen. Op gemeentelijk niveau zijn dan ook wat gemakkelijker activiteiten te onderkennen waar de inzet van een RtC denkbaar is (overnemen onderhoud park of speeltuin, exploitatie zwembad of bibliotheek, oprichting energie- of zorgcoöperatie, etc.). Waterschappen hebben een aanzienlijk minder breed takenpakket. Ongetwijfeld zijn bij waterschappen ook activiteiten denkbaar die zich mogelijk voor een RtC kunnen lenen, maar dat zijn er naar onze inschatting veel minder dan bij gemeenten. Bovendien gaat het bij de waterschappen om publieke taken die van groot

maatschappelijk belang zijn, vaak wettelijk genormeerd zijn en niet in de laatste plaats een zekere expertise vergen, waarover burgers niet altijd zullen beschikken. Zo is voor onderhoudswerkzaamheden bijv. een uitstekende kennis van de Gedragscode Wet natuurbescherming vereist.

In de derde plaats moet worden bedacht dat bij het werk van de waterschappen existentiële publieke belangen (bescherming tegen overstromingen, voorkomen wateroverlast, aanpak droogte en bevordering waterkwaliteit) in het geding zijn. Het is dan ook niet zonder reden dat deze taken wettelijk aan het waterschap zijn opgedragen. Bij een eventuele toepassing van een RtC moet een adequate uitoefening van de betreffende activiteiten absoluut en continu verzekerd zijn. Terecht wordt dan ook volgens ons in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel opgemerkt dat in de praktijk het feitelijk overnemen van waterschapstaken via een RtC slechts beperkt mogelijk is.

Gezien deze overwegingen achten wij het als gezegd verstandig dat gekozen is voor een facultatieve regeling. Wij kunnen ons voorstellen dat waterschappen er voorslagnog voor kiezen om de ontwikkelingen bij de gemeenten te volgen – de VNG heeft in haar lopende programma “Democratie in Actie” de RtC-regeling tot prioriteit verklaard. In dat kader ligt het opzetten van een Kennisbank met succesvolle voorbeeldprojecten voor de hand. Het voorgaande neemt uiteraard niet weg dat waterschappen ook nu al bepaalde mogelijkheden hebben om de participatie van (groepen) burgers bij hun beleid te vergroten, waarbij onder andere gedacht kan worden aan de instelling van een “Burgerfonds”, waaruit initiatieven van burgers kunnen worden gefinancierd.

Ten slotte is voor de invoering van een nieuwe Participatieverordening vanzelfsprekend de nodige tijd gemoeid. Wij willen graag voldoende tijd om samen met onze leden-waterschappen een adequate modelverordening voor de waterschappen op te stellen en deze moet daarna nog de individuele waterschappen formeel worden vastgesteld, hetgeen ook de nodige tijd vergt. De thans in het wetsvoorstel opgenomen termijn van een jaar achten wij vanuit deze optiek aan de te korte kant. Wij bepleiten hiervoor een termijn van twee jaar in het wetsvoorstel op te nemen.

Wij vertrouwen er op u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Wij gaan er graag van uit dat u bij de verdere vormgeving van het wetsvoorstel rekening houdt met onze reactie,

Hoogachtend,

drs. R.A.M. van der Sande,
Voorzitter